

ความรู้และทัศนคติต่อการป้องกัน โรคเอดส์ของหญิงบริการใน จังหวัดกาญจนบุรี

ปฏิพันธ์ จีรวัฒนาพันธ์ พ.บ.*

Abstract : Knowledge and Attitude about Prevention of AIDS Prostitutes in Kanchanaburi Province.

Jeerawathanapun P.

Department of Medicine, Paholpolpayuhasena Hospital, Kanchanaburi, Thailand.

Reg 7 Med J 1991 ; 10 : 209-212

The survey of 226 prostitutes in the urban area of Kanchanaburi Province on 8th - 25th October 1990 reveals 94% of them have ever heard about AIDS, 90% know that AIDS is infectious disease caused by virus, 94% know that AIDS can be transmitted by sexual intercourse and 86% know that by now, there is no satisfactory treatment for AIDS. However 26% of them misunderstand that AIDS can occur in only homosexual men and 34% think that HIV - infected persons can be observed by general appearance. Beside, this study shows that 92% of them know that men can transmit HIV to prostitutes, but prevention by using condom is possible, 91% have even suggested using condom to men, and fortunately, 95% promise that they will recommend condom to everyone.

เรื่องย่อ : ได้ทำการสำรวจหญิงบริการในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี เมื่อ 8-25 ตุลาคม พ.ศ. 2533 จำนวนทั้งสิ้น 226 คน พบว่า 94% เคยได้ยินเกี่ยวกับโรคเอดส์มาแล้ว 90% ทราบว่าโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัส 94% ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อได้ทางการร่วมเพศ และ 86% ทราบว่าโรคเอดส์ยังไม่มียารักษาได้ผลอย่างใดก็ตาม 26% ยังเข้าใจผิดว่าโรคเอดส์เป็นได้เฉพาะในชายรักร่วมเพศเท่านั้น และ 34% ยังคิดว่าผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถสังเกตได้จากลักษณะภายนอก

นอกจากนั้นพบว่า 92% รู้ว่าชายที่มาเที่ยวแพร่เชื้อให้หญิงบริการได้ แต่สามารถป้องกันได้โดยการใช้ถุงยางอนามัย 91% เคยแนะนำให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยแล้ว และที่น่ายินดีคือ 95% ตอบว่าจะชักชวนให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยทุกคน

บทนำ

โรคเอดส์กำลังเป็นปัญหาทางสาธารณสุขของทุกประเทศในโลก รวมทั้งประเทศไทยของเราด้วย และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเพราะขณะนี้โรคเอดส์ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชายรักร่วมเพศหรือกลุ่มผู้ติดยาเสพติดเท่านั้น แต่ได้แพร่ระบาดมายังกลุ่มประชาชนทั่วไปทั้งนี้เนื่องจากฝ่ายชายซึ่งมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศเป็นผู้นำโรคเอดส์มาสู่ครอบครัว โดยมีหญิงบริการเป็นแหล่งแพร่โรคที่สำคัญ ซึ่งสังเกตได้จากสถิติการติดเชื้อของหญิงบริการที่สูงขึ้นจาก 445 รายในปี 2532 เป็น 3395 รายในปี 2533 และในกลุ่มแม่บ้านก็มีการติดเชื้อเพิ่มขึ้นจาก 70 รายในปี 2532 เป็น 209 รายในปี 2533 เช่นเดียวกัน ประกอบกับขณะนี้ยังไม่มียาที่ใช้รักษาโรคเอดส์ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นการให้สุศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์จึงเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยลดยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

คณะผู้สำรวจได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้เสนอโครงการ “เคาะประตูบ้าน ด้านโรคเอดส์” ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะออกไปให้สุศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์แก่หญิงบริการ ณ สถานบริการซึ่งมีการให้บริการทางเพศทั้งชนิดเปิดเผยและแอบแฝง ดังนั้นจึงได้เริ่มงานขึ้นแรกโดยการออกสำรวจทัศนคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงบริการก่อน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนให้สุศึกษาต่อไป

วัสดุและวิธีการ

1. การเตรียมกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้ประสานงานกับหน่วยกามโรคสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาญจนบุรี ให้ช่วยสำรวจสถานบริการที่มีการให้บริการทางเพศทั้งชนิดเปิดเผยและแอบแฝงไม่ว่าจะเป็น สำนักโสเภณี สถานนวดแผนโบราณ หรือร้านอาหารซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรีทั้งหมด

2. การจัดทำแบบสอบถาม ได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปถามเกี่ยวกับอายุและพื้นฐานการศึกษา ส่วนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์และทัศนคติต่อการป้องกันจำนวน 10 ข้อ โดยให้ตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้สำรวจได้ออกไปยังสถานบริการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ในช่วงวันที่ 8-25 ต.ค. 2533 แล้วแจกแบบสอบถามให้หญิงบริการตอบด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลาในการตอบ ในกรณีที่หญิงบริการอ่านหนังสือไม่ออก คณะผู้สำรวจจะอ่านแบบสอบถามให้ฟังแล้วให้ตอบทีละข้อ

ผล

1. ลักษณะประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการสำรวจครั้งนี้ คือ หญิงบริการจากสถานบริการต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี รวมทั้งสิ้น 17 แห่ง มีจำนวน 226 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยบรรลุนิติภาวะแล้ว (34% และ 65% ตามลำดับ) มีเพียงไม่ถึง 1% ที่ยังอยู่ในวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี)

ตารางที่ 1 จำนวนหญิงบริการจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 15	2	0.88
15-19	77	34.07
20 ปีขึ้นไป	147	65.04
รวม	226	100.00

ตารางที่ 2 จำนวนหญิงบริการจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ (%)
ไม่ได้เรียน	15	6.64
ประถม	146	64.60
มัธยม	21	9.29
อาชีว	3	1.33
ปริญญาตรี	1	0.44
ไม่ให้ข้อมูล	40	17.70
รวม	226	100.00

ในด้านพื้นฐานการศึกษานั้น พบว่าส่วนใหญ่ (64%) ได้รับการศึกษาในระดับประถม รองลงมาเป็นระดับมัธยม

(9.29%) และที่น่าสังเกตคือ มีผู้ที่จบการศึกษาระดับอาชีวะและปริญญาตรีอยู่ด้วยถึงแม้จะเป็นส่วนน้อย (1.77%) แต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้ไม่ได้เรียนหนังสืออยู่ถึง 6.64%

2. ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติต่อการป้องกัน

- ข้อ 1. ท่านเคยได้ยินเกี่ยวกับโรคเอดส์มาบ้างแล้ว
ตอบว่าใช่ 213 ราย คิดเป็น 94.25%
- ข้อ 2. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง
ตอบว่าใช่ 203 ราย คิดเป็น 89.82%
- ข้อ 3. โรคเอดส์ติดต่อได้ทางการร่วมเพศ
ตอบว่าใช่ 213 ราย คิดเป็น 94.25%
- ข้อ 4. โรคเอดส์เป็นได้เฉพาะในพวกเกย์หรือคู่นอน
ตอบว่าใช่ 60 ราย คิดเป็น 26.55%
- ข้อ 5. ขณะนี้โรคเอดส์ยังไม่มียารักษาได้ผลเป็นแล้วตายทุกราย
ตอบว่าใช่ 195 ราย คิดเป็น 86.28%
- ข้อ 6. คนที่ดูลักษณะภายนอกสะอาดและสมบูรณ์แสดงว่าไม่มีเชื้อเอดส์ในร่างกาย
ตอบว่าใช่ 78 ราย คิดเป็น 34.51%
- ข้อ 7. การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อจากการร่วมเพศได้
ตอบว่าใช่ 210 ราย คิดเป็น 92.92%
- ข้อ 8. ชายที่มาเที่ยวสามารถแพร่เชื้อเอดส์ให้หญิงบริการได้
ตอบว่าใช่ 208 ราย คิดเป็น 92.01%
- ข้อ 9. ท่านเคยแนะนำให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยก่อนการร่วมเพศ
ตอบว่าใช่ 207 ราย คิดเป็น 91.59%
- ข้อ 10. ท่านคิดว่าต่อไปนี้จะชักชวนให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง
ตอบว่าใช่ 216 ราย คิดเป็น 95.58%

สรุปผลและวิจารณ์

ได้สำรวจความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติต่อการป้องกันของหญิงบริการจำนวน 226 คน จากสถานบริการ 17 แห่ง ในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยบรรลุนิติภาวะแล้ว และได้รับการศึกษาน้อยซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผลักดันให้ประกอบอาชีพนี้ เพราะสามารถทำรายได้ดีโดยไม่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถมาก

อย่างไรก็ตามพบว่าหญิงบริการในกลุ่มนี้มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ค่อนข้างดี โดย 94.25% เคยได้ยินเกี่ยวกับโรคเอดส์มาแล้ว 89.92% ทราบว่าโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัส 94.25% ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อได้ทางการร่วมเพศ และ 86.28% ทราบว่าโรคเอดส์ยังไม่มียารักษาได้ผลเป็นแล้วตายทุกราย แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่ยังมีผู้เข้าใจผิดอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยคือ 26.55% ยังเข้าใจว่าโรคเอดส์เป็นได้เฉพาะในพวกชายรักร่วมเพศเท่านั้น และ 34.51% ยังคิดว่าคนที่ไม่มีเชื้อเอดส์อยู่ในร่างกายสามารถสังเกตได้จากความสะอาดและความสมบูรณ์ของร่างกายภายนอก

เกี่ยวกับทัศนคติต่อการป้องกันโรคเอดส์นั้น ปรากฏว่าประมาณ 92% เห็นว่าชายที่มาเที่ยวสามารถแพร่เชื้อเอดส์ให้หญิงบริการได้ และการใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์จากการร่วมเพศได้ 91.59% เคยแนะนำให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยก่อนการร่วมเพศแล้ว และที่น่ายินดีคือ 95.58% ตอบว่าจะชักชวนให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง

ถึงแม้ว่าการสำรวจครั้งนี้จะให้ผลออกมาค่อนข้างดี แต่ก็ยังเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นหรือความตั้งใจของหญิงบริการว่าจะปฏิบัติเท่านั้น ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติจริง ๆ ดังนั้นการให้สุศึกษาก็ยังเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะแก้ไขในเรื่องที่ยังเข้าใจไม่ถูกต้อง และเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องการชักชวนให้ชายที่มาเที่ยวใช้ถุงยางอนามัย ตลอดจนจนถึงการปฏิเสธที่จะร่วมเพศกับผู้ที่ไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งในแง่ลดการแพร่เชื้อและป้องกันการติดเชื้อของหญิงบริการ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้รายงานใคร่ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สง่า บุญอ่ำรุ่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ที่อนุญาตให้ทำการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณหน่วยงานโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ช่วยติดต่อประสานงานกับสถานบริการต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ของฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาและศูนย์อนามัยเทศบาลที่ช่วยร่วมในการเก็บข้อมูล และสุดท้ายขอขอบคุณเจ้าของสถานบริการทุกแห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร. สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย. วารสารคลินิก 2532 ; 5 : 93-96.
2. Laurence J. Heterosexual HIV transmission. วารสารแพทย์หลังปริญญา 2532 ; 3 : 48-50.
3. กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ. สถานการณ์โรคเอดส์. ข่าวสารโรคเอดส์ 2533 ต.ค. 19 : 4-6.
4. วงศ์ประดิษฐ์ ชื่นกำไร. ABC of AIDS. วารสารแพทย์หลังปริญญา 2531 ; 2 : 46-48.

อภินันทนาการ จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหพันธ์เภสัช

1875/125 ถนนเจริญนคร เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600